

Open Monumentendagen

Dordrecht | 9 & 10 sept

3 Pocket wandelingen

1 Levend Erfgoed wandeling

2 Historische Horeca wandeling

3 Bomenridders wandeling

Legenda:

- Parkeren eerste 24 uur gratis (Let op, verplicht invoeren kentekens)
- Parkeren touringcars
- Fietsenstalling (gratis & bewaakt)
- Parkeergarage
- Busstation
- Hotel
- Terrassenplein
- Openbaar toilet
- Pinautomaat

Download hier de DordrechtSD app!

1 Levend Erfgoed wandeling

Met deze wandeling, gelinkt aan het thema 'Levend Erfgoed' van de Open Monumentendag 2023, kom je langs plekken waar het oude levend erfgoed nog zichtbaar is in details. Het geeft je een inkijkje in de wensen bereopen, traditionele ambacht en het verleden van de stad. De wandeling neemt je mee langs reclames en andere overblijfselen van levend erfgoed in Dordrecht.

- De wandeling begint op het Scheffersplein, aan de waterkant.**
Alhoewel er steeds minder pasfotografen en meer automaten zijn, is vanaf de brug rechts nog het (gerestaureerde) opschrift PASFOTO'S te zien. Dit is vermoedelijk omstreeks 1930 geschilderd voor de 'Fotaria' van A.C. Picket.

Extra historisch feitje: op de plaats van het ijzeren hekje aan het balkon van het derde huis links aan de Voorstraathaven zat het Dordtse legendarische en helaas afgebroken hotel Ponsen.
- Ga de Voorstraat op en sla linksaf in de richting van de aflopende huisnummers.**
In de fraaie art-deco ondergevel van Voorstraat 250 staat de naam van winkelier Aandagt die hier vanaf ca. 1950 zijn 'Luxe en Speelgoed-Paradijs' had.

Een eindje verder hangt op nummer 275 een massief houten paraplu. Hier was de winkel van de eerste parapluafabriek in Nederland gevestigd, in 1820 opgericht door Jean Pierre Martinot. De winkel zat er tot 2009, met nazaten van de oprichter. Het houten exemplaar houdt het vak van paraplu maker in ere.
- Sla na nummer 261 linksaf en ga de Wijnbrug op.**
Vanaf de brug weer het zicht op de PASFOTO'S-reclame. Het glazen dak rechts herinnert aan het Dordrecht Museum dat hier was gevestigd vanaf de oprichting in 1842 tot de verhuizing naar de Lindengracht (nu Museumstraat) in 1904. Het dak herinnert aan het elektriciteit loze tijdperk toen de schilderijen eigenlijk alleen met daglicht goed bekeken konden worden.

Het huis links, dat over een straatje is gebouwd, herinnert aan de zakkendragers. Er mocht in Dordrecht een huis over een straat worden gebouwd als er een man met een zak op zijn rug onderdoor kon lopen. Zakkendragers zijn er al lang niet meer, het huis over het straatje wel.
- Ga linksaf de Wijnstraat in.**

De Wijnstraat was vroeger 'de Wallstreet van Dordrecht', met tal van banken en financiële instellingen. De reclame 'Otto de Kat & Zoon Bankiers Kassiers Commissarissen in Effecten Safe Deposit' op nummer 209 doet denken aan de tijd van bankiers in de Dordtse binnenstad.

Op de gevel van Wijnstraat 172 zie je 'koloniale Waren Tabak' staan. In 1775 was hier zo'n winkel gevestigd. Supermarkten hebben het beroep van dit soort kruideniers overgenomen.

Wijnstraat 239 is zo'n instelling uit de tijd dat er veel financiële instellingen in de Wijnstraat zaten. Het traliwerk van de Twentsche Bank om de kluis tegen ongenode grijpgrage gasten te beschermen, zit er nog.
- Vervolg De Wijnstraat, die overgaat in de Groenmarkt.**
Loop na Groenmarkt 99 onder het huis De Sleutel door, richting Buddingh'plein.

Dit is het woonhuis van de brouwer van de Sleutel. Lange tijd mocht brouwerij De Sleutel uit 1433 zich de oudste van Nederland noemen. Na een overname door Heineken werd de brouwerij in 1968 gesloten, waarna het vak van brouwer even uit de stad verdween.

Je loopt nu op het binnenterrein van de Sleutel. Vervolg de weg rechtdoor, langs het grote massieve gebouw en uiteindelijk door het poortje.

In de voormalige lagerkelder en moutpakhuis is vanaf 2006 de Stadsbrouwerij Dordrecht gevestigd, een onderwijsleerbedrijf waar leerlingen uit het praktijk- en beroepsonderwijs samen met vrijwilligers handmatig bierbrouwen.
- Vervolg de weg door het poortje.**
Als je net het poortje in bent, kijk dan even links naar de steen met de hoogwaterstanden in het verleden.
- Ga na het poortje links de Varkenmarkt op.**
De deur naast nummer 83 is ook een zichtbare herinnering aan het vroeger levende erfgoed. Brouwerij de Sleutel wilde een verbinding hebben met de Nieuwe Haven waar de handelsschepen aanlegden. De deur geeft geen toegang tot een huis maar tot een gang die doorloopt tot de Nieuwe Haven. De brouwerij is verdwenen en de schepen zijn nu plezierboten.
- Ga linksaf de Vleeshouwersstraat in.**
Alleen al de naam van de straat is erfgoed, net als andere straatnamen in de stad. Ooit waren hier de vleeshouwers gevestigd, die slagers die vlakbij de vleeshal wilden zijn, de plek waar het vlees door hen werd ingekocht (nu het stadhuis).

Op nummer 37 een kop van een os, die niet zozeer te maken heeft met een vleeshouwer, als wel met het in de binnenstad niet meer bestaande beroep van leerlooier. De kop komt oorspronkelijk uit Antwerpen en werd hier in 1853 aan de gevel bevestigd.
- Ga aan het einde van de Vleeshouwersstraat linksaf, weer de Groenmarkt op.**
Direct links op de hoek is fraai glas in lood uit 1919 te zien, een aandenken aan de tijd dat apothekers zelf de medicijnen maakten. De slang is het symbool van genezing (ook bij artsen) omdat dit dier zijn huid kan afwerpen, wat staat voor herboren worden en genezing. In dit glas in lood kronkelt de slang zich rond een vizel, gereedschap van een apotheker.
- Ga rechts de Visbrug op, met het standbeeld van de broers De Witt.**
Het gaat hier om het opschrift 'spekslagerij' op het vijfde huis rechts, gezien vanaf de brug richting stadhuis. Dit werd omstreeks 1930 aangebracht in opdracht van slager P. Bluijmer. Het vak van zelfstandig slachtend slager (vroeger waren er tientallen in het centrum) is in de binnenstad uitgestorven.

De merkwaardige ramen in het huis rechts op de hoek met de Voorstraat (met op het dak het fraaie hek) herinneren ook aan een beroep. Daar was de daglichtstudio van de in Dordrecht beroemde fotograaf H.J. Tollens die hier rond 1900 was gevestigd.

2 Historische Horeca wandeling

Genieten met smaak!

In de Dordtse binnenstad kregen veel historische panden een herbestemming als café of restaurant. Onze kenners selecteerden een aantal van de mooiste horecavaluies in Dordrecht. Overal op de route vind je de leukste adresjes met een mix van cultuur & consumeren. Geniet van een lekker kopje koffie of een heerlijke lunch en geef je ogen ondertussen goed de kost.

OMD Deal: speciaal tijdens de Open Monumentendagen krijg je korting bij diverse ondernemers op vertoon van deze flyer of de DordrechtSD app.

- Het Magazijn | Voorstraat 180**
In dit prachtige Art Nouveau pand is sinds 1 juli 2018 'Het Magazijn' gevestigd. Een bijzondere samenwerking tussen Velvet Music Dordrecht, Restaurant Het Magazijn, FotoFilmFabriek, SBK Kunstuitlen & Galerie en anderen. Je kunt een deel van de begane grond en eerste etage bezichtigen of een plekje zoeken op het terras in de stadstuin. Kenmerkend voor de Art Nouveau periode zijn de geglaazuurde bakstenen, hier in het geel. Andere kenmerken zijn onder andere de gebogen lijnen ('zweepsplagmotieven') links en rechts van de gevel en de tegeltableaus onder de verdiepingsramen. De prachtige gebogen teakhouten kozijnen zijn een staaltje van meesterschap. Het pand is getekend als meubelwinkel door een Dordtse architect in 1902.
Tip: bezoek het Voorstraat Noord Festival op 9 september.
- N0.38 City Bakery Café | Nieuwstraat 38**
Op het historische Statenplein, omringd door prachtige oude gebouwen, staat N0.38 City Bakery Café, gevestigd in een indrukwekkend pand uit de 17e eeuw. Het gebouw is een waar architectonisch juweeltje met een trapgevel, voorzien van ionische pilasters, fraaie friezen met gecompliceerde metselmozaïeken en geprofileerde dekplaten, allemaal kenmerken uit die tijd.

Het pand heeft een rijke geschiedenis en werd in 1902 zorgvuldig gerestaureerd om zijn oorspronkelijke pracht te behouden. Bij N0.38 kun je terecht voor heerlijke koffie met huisgemaakt gebak, smakelijke desembrood-sandwiches en verfrissende smoothies.
OMD Deal: Gratis kopje koffie of thee bij de aankoop van een taartje.
- De Witt | Nieuwstraat 62**
Dit oude gebouw kent een rijke geschiedenis die teruggaat naar de 16e eeuw toen het fungeerde als klooster voor de orde der clarissen, totdat het in 1572 werd opgeheven. Na die tijd heeft het vele transformaties ondergaan, van stadsopslag tot verschillende onderwijsinstellingen, de stichting 'Cultuurele Educatie' en zelfs als het geliefde 'Sinterklaashuis'. Tot in 2013 'The Movies' het pand betrok. Het voorhuis en de zijgevel worden in oude glorie hersteld en binnen zijn oude details, zoals ramen en de trap, bewaard gebleven. In 2023 wordt het filmtheater doorgezet onder de nieuwe naam 'Stadsbrasserie de Witt'. Het pand is opnieuw grondig verbouwd en naast de bioscoop is er nu ook een brasserie waar genoten kan worden van een drankje, lunch of diner.
OMD Deal: Bij het bestellen van een lunchgerecht een warme- of frisdrank naar keuze voor € 2,50.
- In de vergulde lampet | Statenplaats 1**
Een fraaie Dordtse gevel die dateert van 1742, gebouwd door leerling-metselaars die volgens de regels van het metselaarsgilde een nieuwe gevel moesten maken om zich zo meester-metselaar te mogen noemen. De gevel werd in 1966 gerestaureerd. De eerste gebruiker werd de kunstenaar Ruud de Caluwé. In de zijmuur zit een gevelsteen waaraan het restaurant de naam te danken heeft. Op de steen een lampetkan (een waskom om zich in de ochtend te kunnen wassen) plus twee wapens, waarvan het rechte vermoedelijk van de bekende Dordtse familie Hallincq is. De steen zat oorspronkelijk in een gesloopt huis op de hoek van de Kolfstraat. De monumentale kastanjeboom op het terras is misschien wel de bekendste boom in de binnenstad. Geplant in 1967 en dus ruim 55 jaar oud.
OMD Deal: Koffie of thee en gebak voor € 6,-.
- Crimpert Salm | Restaurant De Crimp, Visstraat 7**
De handel werd vanaf de middeleeuwen georganiseerd vanuit de gilden. Dit pand werd in 1607 gebouwd in opdracht van het Viskopersgilde en heeft één van de mooiste renaissancegevels van de stad. Het vormt binnen, samen met buurpand 'In de Steur', één geheel. Vandaag de dag is er in het pand een restaurant met dezelfde naam gevestigd: De Crimp. Kenmerken van de Hollandse renaissancestijl zijn bijvoorbeeld de trapgevel, de horizontale speklagen van (wit of gekleurd) natuursteen, de sierlijk bewerkte smeedijzeren muurankers en de kruiskozijnen met glas in lood en luiken. De periode van de Hollandse Renaissance valt grofweg samen met de 80-jarige oorlog.
OMD Deal: Koffie of thee en gebak voor € 6,-.
- Rebel Rebel | Houttuinen 32**
In dit monumentale pand uit 1790, ooit het Arsenaal van het Korps der Pontonniers van het Nederlandse leger, bevindt zich sinds 2022 Rebel Rebel. Het aangrenzende terras op het plein stond voorheen bekend als 'De Molenstenen, bij Kraan Rodermonde', waar molenstenen werden overgeladen. Nu maakt het plein deel uit van de Houttuinen, waar vroeger de houtopslag van de pontonniers was. De Pontonnierskazerne was gevestigd aan Buiten Walevest 15. Het korps, dat bruggen bouwde voor de landmacht, was ongeveer 350 jaar met Dordrecht verbonden totdat het in 1952 de kazerne verliet.

Op het terrein liggen nog steeds enorme molenstenen. Ook staat er een giraf die uitkijkt over de rivier als eerbetoon aan Cees Buddingh', een Dordtse dichter, prozaïst en vertaler. Het anker, opgehaald uit het Hollandsch Diep door transportbedrijf Van der Wees, heeft later een plaats gekregen op het pleintje. De gemeente keurde deze actie goed. Het anker sliert nu nog steeds de kade en het terras van Rebel Rebel.
OMD Deal: 10% korting op het gehele menu.

3 Bomenridders wandeling

Speciaal voor het thema 'Levend erfgoed' hebben de Bomenridders een prachtige wandeling voor je uitgestippeld langs 8 à 9 monumentale bomen, waaronder de oudste boom van Dordrecht. Je kan je op beide dagen aanmelden voor een gezamenlijke wandeling met de Bomenridders. Tijdens deze wandelingen delen ze boeiende verhalen over de monumentale bomen, hun bijzondere groeiwijze, leeftijd en het verhaal achter de Bomenridders zelf. De wandelingen duren maximaal 1 uur en zijn voor iedereen toegankelijk. Kom en ontdek het levende erfgoed van Dordrecht!

- Gids-wandeling 1**
Start: op zaterdag en zondag om 11.30 uur.
Startpunt: Arend Maartenshof.

De route staat hieronder. Deze wandeling is zelfstandig of met gids te lopen. Je kan je hiervoor aanmelden bij de Bomenridders via siger@euronet.nl.
- Gids-wandeling 2**
Start: op zaterdag en zondag om 13.30 uur.
Startpunt: De fontein op het Beverwijksplein.
Hierna volgt een ontdekkingsocht door de oude stadskern.

Deze wandeling is alleen met gids te lopen. Je kan je hiervoor aanmelden bij de Bomenridders via siger@euronet.nl.
- Arend Maartenshof | Museumstraat 56**
Hier sieren vier majestueuze platanen het rustige complex. Deze stadsboom is het hele jaar door goed te herkennen aan zijn prachtige bast. Op oudere leeftijd een prachtige robuuste boom met in de zomer een grote bladerenkroon voor weldadige schaduw en verkoeling.
- Dordrechts Museum**
Wandelend door deze betoverende tuin ontdekt u niet alleen imposante platanen, maar ook weelderige groene en rijke watruike beuken. Bij de ingang word je begroet door twee majestueuze paardenkastanjes. Deze wat ingezakt lijkende platanen zijn geplant in 1800 en vertellen veel over de groeiwijze. De jongere kastanjebomen en beuken maken de tuin compleet.
- Sint Jorisbrug**
Vanaf de brug zie je het perenboomje en de Noorse esdoorn. Deze twee bomen laten zien dat het soms gaat om minder spectaculair stadsgroen en maakt tevens de rol van de Bomenridders in de stad goed zichtbaar, aangezien zij het perenboomje, de Noorse boesdoorn en de haagbeuken hebben gered.
- Schouwburg Kunstmin**
Hier vind je een mooi witte paardenkastanje en wederom een plataan. Je ziet hier het effect van willekeurige aanplant die soms wel, en soms niet goed aanslaat.
- Park Merwestein | Boom 144**
Deze Nederlandse boom is een echte trendsetter, want hij is eigenlijk een es met een leuke twist: geënt op de stam van een gewone es. Dat maakt hem echt een hippe en trendy boom. De vruchtboomindustrie is er blij mee. Dus, terwijl je op zoek gaat naar die oudste boom, vergeet niet even stil te staan bij deze bijzondere pluim es en bewonder zijn unieke stijl en charmante karakter!
- Park Merwestein | Boom 17**
De oudste boom van Dordrecht, de ruim 325 jaar oude Valse Acacia. Een heel bijzondere boom, waar veel over te vertellen is. Zowel over de groeiwijze als het onderhouden. Zo'n oude boom overleeft in een stadspark niet zo maar: je ziet kale plekken op de kruin als bij een oude man. Gelukkig heeft hij geen hulp nodig om rechtop te blijven zoals boom 20, de Kaukasische vleugelnoot!
- Park Merwestein | Boom 153**
De zilversdoorn. Herkenbaar aan de zilveren onderkant van de bladeren, een gigant en één van de favorieten van de Bomenridders. Het hout van de boom wordt vaak gebruikt voor muziekinstrumenten.
- Park Merwestein | Boom 48**
De eik bladige haagbeuk met zijn twee soorten bladeren. Weet je het verschil tussen een haagbeuk en een beukhaag? Een haagbeuk is een boomsoort, terwijl een beukhaag een haag is die bestaat uit beukenbomen die in een rij zijn geplant en regelmatig worden gesnoeid om een dichte haag te vormen. Wellicht krijg je hier klimneigingen. Dat mag, maar op eigen risico!

De wandeling eindigt in park Merwestein. Mocht je terug willen lopen naar het Arend Maartenshof, loop dan via de uitgang van het Oranjestad, waar drie Ginkgo biloba bomen staan, ofwel Japanse notenbomen. Wellicht staan ze in september al mooi in hun geelgouden herfstkleur. Informatie over de Bomenridders Dordrecht vind je op www.bomenriddersdordrecht.nl